

їх зростання в середньому понад 70%. Це свідчить про стрімке збільшення кількості прийнятих рішень про повернення обвинувального акту прокурору.

2. За період 2013-2018 рік включно, крива показників надходження документів за пошуковим параметром «повернення обвинувальний акт апеляція» йде від зменшення (на 14% з 2013 до 2014 рр.) до збільшення (на 27% з 2014 до 2015 рр.) і знову до значного зменшення (на 83% з 2015 до 2018 рр.). В цілому, за весь період понад 60% в кінцевому результаті. Це свідчить про зменшення кількості оскаржень в апеляційному порядку прийняття рішень про повернення обвинувального акту прокурору.

3. Статистичні дані є підґрунтям для виявлення типових помилок при складанні обвинувального акту та формування рекомендацій щодо їх уникнення.

Отже, доволі велика кількість обвинувальних актів повертається судами прокурору та тільки 0,05% з загальної кількості з вищезначених ухвал оскаржується прокурорами.

Ключові слова: обвинувальний акт, повернення, судовий реєстр.

Ключевые слова: обвинительный акт, возвращение, судебный реестр.

Key words: indictment, return, judicial register.

КЛИМКЕВИЧ РОКСОЛАНА АНДРІЇВНА

Львівський національний університет імені Івана Франка,
аспірант кафедри кримінального процесу і криміналістики

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВЗАЄМНОГО ВИЗНАННЯ ДОКАЗІВ У МЕЖАХ ЄС

Питання вільного переміщення і використання доказів в межах ЄС не є новим для доктрини кримінального процесу, однак досі залишається актуальним та невирішеним в повній мірі. Дана проблематика розглядалася крізь призму Рамкових Рішень та Директив ЄС, а також була предметом дослідження багатьох європейських вчених. Останнім кроком у сфері європейського доказового права стало прийняття Директиви про Європейський ордер на проведення розслідування [3], яка спрямована на полегшення збору доказів в межах ЄС. У чому ж полягає ефективність вищезазначеної Директиви та чи слід її вважати дієвим інструментом для взаємного визнання допустимості доказів, зібраних у межах ЄС?

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року [8], яка була першоосновою для взаємної правової допомоги між країнами-членами ЄС, керується принципом *locus regit actum* (стаття 3), відповідно до якого будь-які судові доручення повинні вико-

нуватися запитуваною стороною відповідно до її національного кримінального процесуального законодавства. Інакшими словами, принцип *locus regit actum* передбачає, що вирішальним елементом того, яке законодавство повинне застосовуватися є місцезнаходження доказу чи проведення процесуальної дії. Однак, ця концепція є неспроможною подолати розбіжності між національними процедурами, в результаті чого інколи інформація, зібрана запитуваною стороною не може використовуватися запитуючою стороною, оскільки порядок зібрання такої інформації не відповідає процесуальним вимогам запитуючої сторони.

Тому, для того, щоб збільшити ймовірність визнання доказів, які були зібрані на території іншої держави, допустимими, Конвенція про взаємодопомогу у кримінальних справах між державами-членами ЄС 2000 року [9] запровадила новий підхід – *the forum regit actum* (стаття 4 Конвенції). Відповідно до цього принципу держава, яка виконує доручення, повинна дотримуватися вимог і процедури, які чітко встановлені запитуючою стороною. Причиною закріплення нового підходу стало сприяння використанню інформації, отриманої внаслідок взаємної допомоги, як доказів.

Тому, частина 4 цієї Конвенції змінює концепцію взаємної допомоги, даючи право запитуючій стороні встановлювати правила взаємної допомоги. Такий підхід був покладений в основу таких інструментів взаємного визнання, як рішення про замороження майна [1] та Європейський ордер про надання доказів [2].

Однак, ідея взаємної допустимості доказів була радше правовою фікцією, ніж реальністю. Перш за все, розбіжності у правових системах і різні підходи до ключових питань доказового права все ще існували між державами-членами ЄС. Очевидно, що такі розбіжності можуть підірвати взаємну довіру між країнами, піднімаючи питання про процесуальний статус доказів, зібраних у межах міжнародного співробітництва та зробити концепцію взаємного визнання доказів неефективною [6,30].

Договір про Функціонування Європейського Союзу [7] запропонував альтернативу, встановлюючи у ст. 82 можливість прийняття мінімальних правил стосовно взаємного визнання доказів допустимими. Як наслідок, було прийнято Зелену Книгу [5] про отримання доказів у кримінальних справах одною державою від іншої та забезпечення їх допустимості, яка ще раз наголошувала на тому, що найбільш оптимальним варіантом у вирішенні цієї проблеми буде прийняття єдиних стандартів збирання доказів у кримінальних справах.

Абсолютно новим етапом на шляху до співпраці у кримінальних справах стало прийняття Директиви Європарламенту і Ради 2014/41/ЄС про Європейський Ордер на проведення розслідування 3 квітня 2014 року [3], яка повинна бути впроваджена у національне законодавство держав-членів ЄС до 22 травня 2017 року.

Європейський Ордер на проведення розслідування є новим правовим заходом, який повинен бути спрямований на полегшення збору доказів у кримінальних провадженнях ЄС. За своїм змістом цей Ордер є

рішенням, яке видано судовим органом країни-члена ЄС для того, щоб здійснити одну чи кілька слідчих дій в межах іншої країни-члена ЄС. Директива охоплює широке коло слідчих дій: допит свідків, отримання інформації чи доказів, які вже знаходяться у розпорядженні органу, якому надіслали ордер, перехоплення телекомунікаційних повідомлень, а також інформації про банківські рахунки.

Однак, Європейський ордер на проведення розслідування не позбавлений концептуальних недоліків, які перешкоджають його ефективності. Зокрема, Директива не супроводжується правилами, які б сприяли взаємному визнанню доказів, зібраних відповідно до цієї процедури.

Допустимість доказів, зібраних в межах Європейського Ордеру на проведення розслідування продовжує регулюватися національним кримінальним процесуальним законодавством країн-членів ЄС.

Незважаючи на відсутність єдиних стандартів, держави-члени не повинні визнавати недопустимими докази, зібрані відповідно до іншої процедури, ніж це передбачено їхнім національним процесуальним законодавством. Варто погодитися із зарубіжними вченими [6,51], які вважають, що у разі виникнення сумнівів про те, чи варто такі докази вважати допустимими, потрібно враховувати вплив таких доказів на фундаментальні права людини, зокрема на право на захист, з метою визначення справедливості процедури збирання доказів та її відповідність статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [4].

Таким чином, прийняття Директиви про Європейський Ордер на проведення розслідування не розставило «крапки на і» у проблематиці визнання доказів, зібраних на території іншої держави ЄС, допустимими. Причиною цьому стало те, що дана Директива не скористалася перевагами ст. 82 Договору про функціонування ЄС, яка надає можливість встановлювати мінімальні правила взаємного визнання доказів допустимими. Тому дана Директива буде ефективною лише для тих держав-членів ЄС, кримінальне процесуальне законодавство яких передбачає схожі процедури збирання доказів.

Список використаної літератури:

1. Council Framework Decision 2003/577/JHA of 22 July 2003 on the execution in the European Union of orders freezing property or evidence // Official Journal of the European Union. – 2003. – L 196. – P. 45-50.
2. Council Framework Decision 2008/978/JHA of 18 December 2008 on the European evidence warrant for the purpose of obtaining objects, documents and data for use in proceedings in criminal matters // Official Journal of the European Union. – 2008. – L 350. – P. 72-92.
3. Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 regarding the European Investigation Order in criminal matters, OJ L 130.
4. European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, as amended by Protocols Nos. 11 and 14, 4 November 1950, ETS 5, available at: <https://www.refworld.org/docid/3ae6b3b04.html>

5. Green Paper on obtaining evidence in criminal matters from one Member State to another and securing its admissibility, Brussels, 11.11.2009, COM (2009), 624 final.
6. Matryna Kusak. Mutual admissibility of evidence in criminal matters in the EU. A study of telephone tapping and house search. – IRCP research series, volume 53, 2016. – 245 p.
7. Treaty on the Functioning of the European Union (consolidated version 2012) // OJ C 326, 26.10.2012, P. 47–390.
8. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20 квітня 1959 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_036
9. Конвенція про взаємодопомогу у кримінальних справах між державами-членами Європейського Союзу від 29 травня 2000 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_23833

Ключові слова: допустимість доказів, взаємне визнання доказів, Європейський ордер на проведення розслідування, Договір про функціонування ЄС.

Ключевые слова: допустимость доказательств, взаимное признание доказательств, Европейский ордер на проведение расследования, Договор о функционировании ЕС.

Key words: admissibility of evidence, mutual recognition of evidence, European Investigation Order, Treaty on the Functioning of the EU.